

Stortingets utredningsseksjon

Til: (...)

Dato: 28.10.2022

Utreder: (...)

Oppdragsnr: 2022303

ABE-reform (ACPD) og prosentsats i Danmark, Sverige, Finland, New Zealand og Australia

Hvilken prosentsats har Danmark, Sverige, Finland, New Zealand og Australia på deres ABE-reform (ACPD på engelsk)?

Innhold

Kort om ACPD-lignende ordninger i enkelte land	2
Innledning	2
Danmark	2
Sverige	2
Finland	3
Australia	4
New Zealand	4

Kort om ACPD-lignende ordninger i enkelte land

Innledning

I det følgende gir vi helt kortfattet oversikt over ACPD-lignende ordninger i Danmark, Sverige, Australia og New Zealand.

Danmark

Danmarks ACPD-ordning, *omprioriteringsbidraget*, innebærer en generell reduksjon av drifts- og lønnsrammer med 2 prosent.¹ Regelstyrte ordninger og enkelte faste tilskudd er unntatt fra ordningen. Fra 2020 er utdannings- og kultursektoren fritatt for omprioriteringsbidrag.² Også utenrikstjenesten og kriminalomsorgen er fritatt fra ordningen i 2022.³

I 2023 øker det generelle rammekuttet i staten med ytterligere 1 prosent for å finansiere en støttepakke som følge av økte energipriser, jf. [aftale om vinterhjælp](#).

Sverige

Sverige har siden 1994 hatt en ACPD-ordning med budsjettkutt på mellom 1 og 2 prosent i året, justert for endringer i pris- og lønnsnivået.⁴ Sveriges ACPD-ordning kalles *överskottsmålet* og er et mål for offentlig sektors finansielle sparing. *Överskottsmålet* innebærer at offentlige budsjetter i gjennomsnitt skal ha et overskudd på en tredjedels prosent (0,33) av BNP i gjennomsnitt over en konjunktursykel:⁵

«Regeringen är enligt budgetlagen skyldig att lämna ett förslag till mål för den offentliga sektorns finansiella sparande. Riksdagen har fastställt att nivån på överskottsmålet ska uppgå till en tredjedels procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Uppföljningen av överskottsmålet är fokuserat på en jämförelse mellan överskottsmålet och det så kallade strukturella sparandet. Strukturellt sparande är en uppskattning av hur stort det finansiella sparandet skulle vara om det inte var påverkat av konjunkturläget eller engångseffekter i finanspolitiken. Uppföljningen syftar till att bedöma storleken på de finanspolitiska åtgärder som är nödvändiga för att överskottsmålet ska nås utifrån regeringens aktuella prognoser.

¹ Folketinget. Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 287. Hentet fra: <https://www.ft.dk/samling/20191/almindel/fiu/spm/287/index.htm>

² Uddannelses- og Forskningsministeriet, 25. september 2020: Regeringen stopper omprioriteringsbidraget på uddannelse. Hentet fra: <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2019/regeringen-stopper-omprioriteringsbidraget-pa-uddannelse>

³ Udenrigsministeriet. Fakta om omlægning af udenrigstjenesten. Hentet fra: <file:///C:/Users/jie/Downloads/Fakta-ark-USS-prioriteringer.pdf> og Justisministeriet. Aftale om kriminalforsorgens økonomi 2022-2025. Hentet fra: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/12/Aftale-om-kriminalforsorgens-oekonomi-2022-2025-2.pdf>

⁴ Sigurd Oppegaard, Åsmund Arup Seip og Jørgen Svalund (2019). ABE-reformen i staten Avbyråkratisering og effektivisering gjennom budsjettkutt. Fafo-rapport 2019:36. Hentet fra: <https://www.fafo.no/images/pub/2019/20733.pdf>

⁵ Regeringskansliet. Om det finanspolitiska ramverket. Hentet fra: <https://www.regeringen.se/sveriges-regering/finansdepartementet/statens-budget/budgetprocessen/om-det-finanspolitiska-ramverket/>

Ett beslutat överskottsmål gäller tills vidare, men ses över vart åttonde år. En sådan översyn bör göras mot slutet av varannan mandatperiod så att ett eventuellt reviderat mål ska kunna träda i kraft första året efter ett ordinarie val.»

Ifølge *budgetlagen*⁶ skal regjeringen i budsjettproposisjonen foreslå et utgiftstak for statens og pensjonssystemets utgifter for det tredje kommende året. Utgiftstaket vedtas av Riksdagen, og fastsettes derfor tre år i forveien. Utgiftstaket er et verktøy for å oppnå *överskottsmålet*. Utgiftstaket er styrende for det totale skattenivået og bidrar til å forhindre en utvikling der skattenivået gradvis må økes som følge av mangelfull kostnadskontroll eller der midlertidige inntektsøkninger brukes til å finansiere permanente utgiftsøkninger.⁷

Regjeringen har i 2022 valgt å avvike fra *överskottsmålet*, jf. blant annet Finanspolitiska rådets rapport om svensk økonomi 2022.⁸

Finland

Finland har for tiden ingen ACPD-ordning.⁹ Fra utredningstjenesten i det finske parlamentet har vi fått følgende supplerende informasjon:¹⁰

«We do not have a similar arrangement in Finland (ACPD), but we will make the following corrections:

- for indexed expenditure, an increase corresponding to the index is always made (e.g. central government contributions to municipalities, indexed social security benefits, etc.);*
- contractual price adjustments are also made, this applies all wages for the increases decided on the labour market agreements;*

Otherwise, we will not make price adjustments (this applies to rents, investments, various transfer costs). In these cases, discretionary decisions on possible increases will be made as necessary.

Chapter 4 of the Framework Manual *Kehyskäsikirja* (in English) opens for price corrections. However, the working group *report* (in Finnish) published last week by the Public Finance Steering Project (Chapter 6.2.2) states in this context:

“... the so-called discretionary price adjustment is only made to the overall spending limits level. Expenditure subject to discretionary price adjustment is therefore not subject to automatic index adjustments to the appropriation level of the item. This will help to prevent automatic expenditure growth. For example, the increase in the cost level of

⁶ 2011:203

⁷ Finansdepartementet. Sveriges Konvergensprogram 2022. Hentet fra:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/sveriges_konvergensprogram_2022_sv.pdf

⁸ Finanspolitiska rådet, 10. mai 2022. Svensk finanspolitik. Finanspolitiska rådets rapport 2022. Hentet fra:

<https://www.fpr.se/download/18.4749507518093b48fd4256d6/1653904370766/Svensk%20finanspolitik%202022.pdf>

⁹ Tidligere har Finland tidligere hatt en ordning med sikte på å redusere antall ansatte i offentlig sektor, jf. Fafo (2019).

¹⁰ Fra det finske finansdepartementet.

operating expenses should be covered by improving the productivity of activities, rather than increasing the appropriation annually in line with the increase in the cost level.”»

Australia

Australias ACPD-ordning, [the efficiency dividend](#) (ED), er rettet mot driftsbudsjettene til virksomheter i offentlig sektor. *The efficiency dividend* er sist omtalt i det australske finansdepartementets [Mid-Year Economic and Fiscal Outlook 2019-20](#) fra desember 2019.¹¹ Ifølge denne rapporten skal kuttraten utgjøre 1 prosent fra 1. juli 2022:¹²

«The Government will achieve savings of \$1.5 billion over four years by maintaining the Efficiency Dividend (ED) at the 2018–19 level of 2.0 per cent for two additional years (2019–20 and 2020–21), stepping down to 1.5 per cent in 2021–22 and returning to the base rate of 1.0 per cent from 1 July 2022.»

Rapporten spesifiserer følgende unntak (side 202):

«The ED extension applies to all Australian Government entities, except those entities that have been specifically exempted by the Government, including the National Disability Insurance Agency, the Australian Securities and Investments Commission, the Australian Prudential Regulation Authority, Tourism Australia, the National Collecting Institutions and Commonwealth agencies with an Average Staffing Level of less than 200.»

New Zealand

ACPD-ordningen i New Zealand kalles *fixed nominal baseline* og innebærer at gjeldende kostnader brukes som utgangspunkt for neste års budsjett, uten å justeres for inflasjon:

«Under the Government’s fiscal management approach, most expenses are fixed in nominal terms and therefore they are not automatically adjusted for expected changes in price or demand. Instead of building in changes to prices and demand, the Government sets aside future funding in the form of budget allowances, which can be applied to meet these cost pressures in the future.»¹³

Inflasjonen i New Zealand var i gjennomsnitt på 2,2 prosent for årene 2018–2021.¹⁴ Det gir tilsvarende årlige kutt for statlige virksomheter som er omfattet av ordningen. Per 18. oktober

¹¹ Parlamentets gjennomgang viser at ordningen ikke er omtalt i budsjettdokumentene for de siste årene, jf. Budget Review 2022-23: *Public sector staffing and resourcing*. Parliament of Australia, Research Branch. April 2022. Hentet fra:

https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/rp/BudgetReview202223/PublicSectorStaffingAndResourcing

¹² Rapporten side 202. Hentet fra: https://archive.budget.gov.au/2019-20/myefo/download/MYEF0_2019-20.pdf

¹³ New Zealands finansdepartement (mai 2022). *Budget Economic and Fiscal Update 2022*. Hentet fra:

<https://www.treasury.govt.nz/sites/default/files/2022-05/befu22.pdf>

¹⁴ Verdensbanken: *Inflation, consumer prices (annual %)* – New Zealand. Hentet fra:

<https://data.worldbank.org/indicator/FP.CPI.TOTL.ZG?locations=NZ>

2022 er inflasjonen ifølge [Stats NZ](#) på 7,2 prosent.¹⁵ Les mer om *fixed nominal baseline* på regjeringens nettsider, [Guide to New Zealand budgeting practices](#).¹⁶

¹⁵ Hentet fra: <https://www.stats.govt.nz/news/annual-inflation-at-7-2-percent/>

¹⁶ Hentet fra: <https://www.budget.govt.nz/budget/guide/budgeting-practices/fixed-nominal-baselines.htm>